

Výroční zpráva

NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

ZA ROK

2007

Praha 2007

1. Úvod

Činnost Národního bezpečnostního úřadu (dále jen „Úřad“) byla v roce 2007, v souladu s jeho působností a úkoly stanovenými zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (dále jen „zákon“), zaměřena zejména na tyto hlavní oblasti:

- vyhodnocování právní úpravy ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti na základě aplikační praxe v podmínkách veřejné správy, podnikatelské sféry i jednotlivých fyzických osob a zároveň i v podmínkách samotného Úřadu. Využití získaných poznatků při novelizaci stávající právní úpravy k dosažení odstranění jejich nedostatků a zlepšení provázanosti s požadavky mezinárodních společenství, jejichž členem je ČR,
- rozhodování o žádostech fyzických osob, žádostech podnikatelů a žádostech o doklad a provádění bezpečnostního řízení,
- certifikace technických prostředků, informačních systémů, kryptografických prostředků, kryptografických pracovišť a stínících komor,
- spolupráce s bezpečnostními úřady členských zemí Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) a Evropské unie (EU) a zemí kandidujících na vstup do těchto organizací (vzájemné konzultace, příprava návrhů na sjednávání mezinárodních smluv) a podíl odborných pracovníků Úřadu na práci a jednání orgánů NATO a EU,
- aplikace právní úpravy ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti při plnění výše uvedených úkolů, výkon státního dozoru a poskytování metodické pomoci směřující k upevňování právního vědomí dotčených subjektů a ke sjednocování aplikační praxe v dané oblasti formou školení, zveřejňování podrobného popisu postupů, jiných podkladových materiálů a tiskopisů v elektronické podobě na internetových stránkách Úřadu a v neposlední řadě i vyřizováním dotazů ke správné aplikaci právní úpravy.

2. Činnost Úřadu

2.1. Legislativní a právní činnost Úřadu

2.1.1. Vnější legislativní činnost

Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti byl v roce 2007 celkem třikrát novelizován, a to zákonem č. 119/2007 Sb., zákonem č. 177/2007 Sb. a zákonem č. 296/2007 Sb.

- Zákon č. 119/2007 Sb. odstraňuje některé nedostatky právní úpravy oblasti ochrany utajovaných informací a rozpory s mezinárodními závazky ČR

k NATO, které byly zjištěny inspekcí zástupců NATO v ČR v roce 2006. Úřad vypracoval návrh novely a podílel se na legislativním procesu schvalování vládního návrhu tohoto zákona.

- Zákon č. 177/2007 Sb., jehož předkladatelem bylo zastupitelstvo hlavního města Prahy, stanovuje odpovědnou osobu městské části hlavního města Prahy a zařazuje městskou část mezi orgány státu.
- Zákon č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím, novelizuje mj. i zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. K provedení těchto změn Úřad připravil novelu vyhlášky o průmyslové bezpečnosti (vyhláška č. 11/2008 Sb.)

Úřad dále připravil vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Návrh zákona byl zpracován na základě usnesení vlády č. 574 ze dne 30. května 2007, kterým vláda schválila materiál „Rámec návrhu novely právních předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací a archivní a spisové služby“. Uvedená novela byla vyhlášena ve Sbírce zákonů jako zákon č. 32/2008 Sb.

Účelem novelizace je:

- urychlit pohyb utajovaných informací stupně utajení Vyhrazené zejména při poskytování utajovaných informací v rámci mezinárodní spolupráce a při činnosti ČR v mezinárodních organizacích,
- provést změny v oblasti uznávání bezpečnostních oprávnění vydaných úřady cizí moci s cílem umožnit operativnější a rychlejší přístup k národním utajovaným informacím ze strany držitelů bezpečnostního oprávnění cizí moci,
- upravit změny v oblasti dokumentů v rámci NATO označovaných NATO UNCLASSIFIED, resp. v rámci EU s označením LIMITE a právně zakotvit v ČR dosud neupravené minimální požadavky NATO a EU při nakládání s těmito dokumenty. Jelikož se jedná o neutajované informace, je úprava včleněna do zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s navrženými změnami v zákoně o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti zpracoval Úřad návrh novely vyhlášky o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků (vyhláška č. 19/2008 Sb.) a návrh novely vyhlášky o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací (vyhláška č. 55/2008 Sb.).

Úřad se dále aktivně podílel na dalších návrzích novel zákonů obsažených v doprovodném zákoně k zákonu o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní

způsobilosti, které byly připravovány jednotlivými ministerstvy nebo jinými ústředními orgány státní správy v souvislosti s přijetím nových zákonů nebo se změnami stávajících zákonů.

Úřad v rámci meziresortního připomínkového řízení zpracoval řadu připomínek k návrhům právních předpisů předkládaných ministerstvy a jinými ústředními orgány státní správy.

2.1.2. Vnitřní legislativní činnost

V průběhu roku 2007 bylo vydáno celkem 20 nových interních aktů řízení Úřadu a dalších 14 bylo novelizováno. Tyto skutečnosti byly vyvolány jednak potřebou organizačního zabezpečení aplikace nové právní úpravy oblasti ochrany utajovaných informací, dále nutností reagovat na změny v právním řádu ČR, které bylo potřeba aplikovat do podmínek Úřadu, a rovněž snahou o zefektivnění řízení v rámci Úřadu.

2.1.3. Právní činnost

V roce 2007 bylo oznámeno 107 porušení zákona, z toho 76 v oblasti utajovaných informací a 31 v oblasti bezpečnostní způsobilosti. V 17 případech byla věc řešena jiným orgánem, ve 41 případech byla věc odložena, v 1 případě bylo podáno trestní oznámení, ve 4 případech doposud nebylo shromážděno dostatečné množství podkladů umožňujících zahájení správního řízení. Ve 44 případech bylo zahájeno správní řízení s fyzickými a právníckými osobami pro porušení povinností v oblasti ochrany utajovaných informací, z toho ve 39 případech s fyzickými osobami a v 5 případech s právníckou osobou. V 1 případě bylo správní řízení zastaveno, v 5 případech bylo uloženo napomenutí a v 31 případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut dosáhla částky 77 500,- Kč, z toho fyzickým osobám ve výši 28 000,- Kč a právníckým osobám ve výši 42 000,- Kč.

Správní řízení

Osoba	Zahájená správní řízení	Počet uložených sankcí	Zastavená správní řízení	Dosud neukončená správní řízení
Fyzická	39	31	1	7
Právnícká	5	5	-	0
Celkem	44	36	1	7

Četnost porušení ochrany utajovaných informací

Osoba	Oblast bezpečnosti					Přístup neoprávněné osoby k utajovaným informacím
	administrativní	informačních systémů	fyzická	průmyslová	personální	
Fyzická	21	12	2	-	36	2
Právníká	1	-	-	4	-	1
Celkem	22	12	2	4	36	3

Další součástí právní činnosti je vyřizování nároků na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. V současnosti uplatňuje nárok na náhradu této škody 7 žadatelů.

Významnou oblast právní činnosti tvoří rovněž zpracovávání a připomínkování návrhů smluv uzavíraných Úřadem. V roce 2007 se právní oddělení podílelo na přípravě téměř 80 návrhů smluv, jedná se zejména o smlouvy uzavírané podle občanského zákoníku a obchodního zákoníku. Právní oddělení dále zpracovává pro potřeby organizačních celků Úřadu právní stanoviska k aplikaci právních předpisů, zajišťuje spolupráci s Úřadem průmyslového vlastnictví ve věcech ochrany průmyslového vlastnictví a vede evidenci plnění legislativních závazků vyplývajících z členství v EU v působnosti Úřadu prostřednictvím Informačního systému aproximace práva (ISAP).

2.2. Mezinárodní spolupráce Úřadu

V oblasti mezinárodní spolupráce Úřad průběžně plnil úkoly dané zákonem, mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána, a dále úkoly vyplývající z členství ČR v NATO a EU. Úřad rovněž dohlížel na bezpečnost a distribuci utajovaných informací NATO a EU předávaných ČR v rámci členství v těchto organizacích a na bezpečnost utajovaných informací partnerských států předávaných na základě dvoustranných a mnohostranných mezinárodních smluv o vzájemné ochraně utajovaných informací (dále jen „smlouva o ochraně utajovaných informací“).

2.2.1. Mezinárodní smlouvy

Úřad má jako ústřední správní úřad v oblasti ochrany utajovaných informací ve své kompetenci přípravu návrhů na sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací. Při stanovování priorit v této oblasti Úřad vychází z praktické potřeby

výměny utajovaných informací s konkrétními státy a z potřeby zajistit těmto informacím odpovídající ochranu. Sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací je zcela v souladu se zahraničně politickými zájmy ČR stejně jako se závazky, které pro ČR vyplývají z členství v EU a NATO.

Smlouvy o ochraně utajovaných informací upravují režim poskytování utajovaných informací mezi ČR a druhou smluvní stranou, ochranu předaných utajovaných informací a spolupráci správních orgánů odpovědných za jejich ochranu. Vzhledem k tomu, že tyto smlouvy upravují věci, jejichž úprava je vyhrazena zákonu, a dále práva a povinnosti osob, jedná se o smlouvy, k jejichž ratifikaci je, v souladu s článkem 49 Ústavy, potřebný souhlas obou komor Parlamentu. Ve smyslu Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv, schválené usnesením vlády č. 131 ze dne 11. února 2004, se jedná o mezinárodní smlouvy prezidentské kategorie.

Smlouvy o ochraně utajovaných informací jsou sjednávány v souladu s ústavním pořádkem, s ostatními součástmi právního řádu ČR a mezinárodně-právními závazky ČR (včetně práva EU a bezpečnostních standardů NATO). Z právních předpisů EU se jedná zejména o rozhodnutí Rady EU 2001/264/ES ze dne 19. března 2001, ve znění pozdějších rozhodnutí, kterým byly přijaty bezpečnostní předpisy Rady, a dále rozhodnutí Komise 2001/844/ES ze dne 29. listopadu 2001, ve znění pozdějších rozhodnutí. Smlouvy dále reflektují obecně uznávané principy a uzance mezinárodního práva.

2.2.1.1. Hodnocení sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací za rok 2007

V roce 2007 pokračovala dříve zahájená expertní jednání. Tým vyjednávačů postupoval v souladu se vzorovým návrhem směrnice pro expertní jednání o návrzích smluv o ochraně utajovaných informací.

U níže uvedených smluv o ochraně utajovaných informací byla v roce 2007 dokončena expertní jednání. Návrhy na sjednání se v současné době nacházejí v různých stádiích vnitrostátního schvalovacího procesu.

□ **Bezpečnostní smlouva mezi Českou republikou a Švédským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Vláda předmětnou smlouvu schválila svým usnesením č. 229 ze dne 12. března 2007. Vzhledem k tomu, že švédská strana dosud neukončila vnitrostátní schvalovací proces, nebyla tato smlouva dosud podepsána.

□ **Smlouva mezi Českou republikou a Španělským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Smlouva byla schválena usnesením vlády č. 720 ze dne 27. června 2007. Obě strany se dohodly na podpisu smlouvy do poloviny roku 2008.

□ **Smlouva mezi Českou republikou a Finskou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Meziresortní připomínkové řízení bylo ukončeno. Smlouva bude projednávána vládou v prvním čtvrtletí 2008.

- **Bezpečnostní smlouva mezi vládou České republiky a vládou Řecké republiky o vzájemné ochraně vyměněných utajovaných informací**

Meziresortní připomínkové řízení bylo ukončeno. Smlouva bude projednána vládou v prvním čtvrtletí 2008.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací.**

Expertní jednání bylo ukončeno a smlouva byla následně zaslána do připomínkového řízení. Vzhledem k tomu, že mezinárodní smlouvy procházejí v Nizozemsku před podpisem dlouhým vícefázovým vnitrostátním schvalovacím procesem (v každé fázi lze uplatňovat k textu připomínky), bylo rozhodnuto, že smlouva bude zalána vládě ke schválení teprve tehdy, až bude v Nizozemsku schvalovací proces finalizován.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Norským královstvím o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací.**

Smlouva byla schválena usnesením vlády č. 721 ze dne 27. června 2007. V současné době v Norsku probíhá vnitrostátní schvalovací mechanismus, po jehož dokončení bude smlouva podepsána.

- **Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Slovinsko o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací**

Expertní jednání bylo ukončeno a smlouva byla zaslána do meziresortního připomínkového řízení, jehož ukončení se předpokládá na počátku roku 2008.

- **Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Spojených států amerických o změně Dohody mezi vládou České republiky a vládou Spojených států amerických o opatřeních k ochraně utajovaných vojenských informací podepsané dne 19. září 1995**

Cílem dohody o změně, která byla sjednávána formou výměny diplomatických nót, bylo upravit srovnatelnost stupňů utajení tak, aby odpovídala právní úpravě ochrany utajovaných informací platné v ČR. Dohoda byla připravena ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR. Vláda ji schválila svým usnesením č. 859 ze dne 25. července 2007. Ministerstvo zahraničních věcí následně připravilo odpovědní nótu, které byla zaslána druhé smluvní straně.

- **Dohoda o změně Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o vzájemné ochraně utajovaných skutečností, podepsané v Bratislavě dne 3. února 2005**

Změnu dohody o vzájemné ochraně utajovaných informací iniciovala slovenská strana s cílem umožnit spolupráci národních bezpečnostních úřadů v oblasti bezpečnostního řízení. Dohody nad textem změn bylo dosaženo na konci roku 2007. Meziresortní připomínkové řízení je plánováno na začátek roku 2008.

V minulém roce byla zahájena expertní jednání o Smlouvě mezi Českou republikou a Gruzínskou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací a o Smlouvě mezi vládou České republiky a vládou Rumunské republiky o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací.

V roce 2007 byla dále podepsána Smlouva mezi Českou republikou a Portugalskou republikou o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací a Smlouva mezi Českou republikou a Bulharskou republikou o vzájemné ochraně a výměně utajovaných informací. Obě smlouvy byly následně zaslány Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací.

Expertní jednání o Smlouvě o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací s Maďarskou republikou bylo z důvodu rozsáhlé novelizace právní úpravy ochrany utajovaných informací v Maďarsku pozastaveno do doby, než tato nabude účinnosti. Ze stejného důvodu nebyla do meziresortního připomínkového řízení dosud zaslána Bezpečnostní smlouva mezi Českou republikou a Švýcarskou konfederací o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací.

2.2.1.2. Ostatní smlouvy o ochraně utajovaných informací

Ve druhé polovině roku 2007 Úřad vypracoval směrnici pro jednání o přistoupení ČR ke Smlouvě mezi státy, které jsou stranami Úmluvy o zřízení Evropské kosmické agentury a Evropskou kosmickou agenturou o ochraně a výměně utajovaných informací. Směrnice byla zaslána do meziresortního připomínkového řízení. Po jeho ukončení oznámí ČR Evropské kosmické agentuře záměr přistoupit k výše uvedené smlouvě. Schvalovací proces bude koordinován s Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, které je gestorem expertních jednání o přístupu ČR k Úmluvě o zřízení Evropské kosmické agentury.

V březnu 2007 bylo podepsáno Memorandum of Agreement (MOA) mezi Úřadem a norským Národním bezpečnostním úřadem (NSM) o spolupráci v oblasti bezpečnosti informačních systémů, kterou se aktualizuje podobná dohoda uzavřená v roce 2001. Memorandum se stalo základem pro uzavření dohody mezi Úřadem a společností THALES.

2.2.1.3. Výhled na rok 2008

V roce 2008 Úřad předpokládá dokončení expertních jednání zahájených v roce 2007 s Rumunskou republikou a Gruzínskou republikou. Očekává se obnovení jednání s Maďarskou republikou a Švýcarskou konfederací.

Dále se předpokládá zahájení expertních jednání o smlouvách o ochraně utajovaných informací s Lucemburským velkovévodstvím, Republikou Makedonie,

Tureckou republikou, Rakouskou republikou, Belgickým královstvím, Republikou Chorvatsko a Albánskou republikou.

2.2.2. Aktivity vyplývající z členství ČR v NATO a EU

Zaměstnanci Úřadu se dále podíleli na činnosti několika významných výborů a pracovních skupin NATO a obdobných orgánů v rámci orgánů EU, které se zabývají zejména vytvářením bezpečnostních předpisů obou organizací v různých oblastech ochrany utajovaných informací (fyzická, administrativní, průmyslová, personální bezpečnost, INFOSEC atd.).

2.3. Personální bezpečnost

Oblast personální bezpečnosti zahrnuje provádění bezpečnostních řízení u fyzických osob, vydávání osvědčení fyzické osoby, případně rozhodnutí o nevydání osvědčení, vydávání certifikátů potvrzujících cizí moci vydání osvědčení fyzické osoby a úkony s tím spojené, zakládání, vedení, doplňování, evidence a vyřazování bezpečnostních svazků k fyzickým osobám a vedení evidence fyzických osob, které mají přístup k utajovaným informacím. Zahrnuje rovněž součinnost s orgány státu, organizacemi a společnostmi, které disponují informacemi důležitými pro bezpečnostní řízení. Uvedené činnosti zajišťovaly v Úřadu čtyři samostatné odbory začleněné do sekce bezpečnostního řízení (viz organizační strukturu v kapitole 3.4.).

Na oblast personální bezpečnosti měly významný vliv výše zmiňované novely zákona. Nejvýraznější změnou bylo omezení okruhu osob, kterým dosavadní znění § 58 zákona umožňovalo zvláštní přístup k utajovaným informacím cizí moci, na čtyři nejvyšší ústavní činitele a ministra zahraničních věcí. Dále byl upraven režim zániku platnosti vydaných osvědčení a nakládání se svazky osob, žádajících o vydání osvědčení namísto původního se zaniklou platností, pro případy, kdy osvědčení bylo vydáno zpravodajskou službou nebo Policií ČR či Úřadem. K uvedeným změnám zákona proběhlo několik konzultací mezi dotčenými stranami, v rámci kterých byl ujednocen pohled na praktické uplatňování novelizovaných ustanovení.

V průběhu roku 2007 byly zdokonalovány postupy bezpečnostního řízení tak, aby v rámci personální bezpečnosti byla, při vyhovění všem zákonným požadavkům, posílena věcná stránka bezpečnostního řízení.

Pozornost byla nadále věnována nejen průběžnému zlepšování již zavedených, ale i vytváření nových postupů v rámci bezpečnostního řízení včetně metodického působení tak, aby mohl Úřad dlouhodobě realizovat požadavky na provedení bezpečnostního řízení v zákonných (případně i kratších) lhůtách. V rámci dodržování lhůt je možno konstatovat, že veškeré základní zákonné lhůty byly standardně dodržovány a jen v jednotlivých případech bylo nezbytné, aby ředitel Úřadu na základě informace od orgánu státu nebo podnikatele dle § 118 zákona tyto lhůty prodloužil.

V roce 2007 byla zpracována Metodika bezpečnostního řízení, ve které byly stanoveny závazné postupy počínaje přijetím žádosti o vydání osvědčení (dokladu)

až po závěrečné rozhodnutí ve věci, a dále jednotné vzory pro jednotlivé úkony tohoto řízení. Dále byl vydán metodický pokyn pro nakládání s bezpečnostními spisy podle zákona č. 148/1998 Sb., který upravil postupy při „překlápění“ spisů vedených podle zákona č. 148/1998 Sb. na svazky vedené podle zákona č. 412/2005 Sb. V rámci sekce bylo také provedeno školení zaměstnanců zaměřené na sjednocení způsobu a postupu při provádění pohovorů.

Součinnost, kterou v rámci bezpečnostního řízení Úřadu poskytovaly zpravodajské služby, Policie ČR a další spolupracující orgány státu byla i v roce 2007 na velmi dobré úrovni. Úřad se dále soustavně snažil o zdokonalování spolupráce s nestátními organizacemi.

Počet žádostí o vydání osvědčení fyzické osoby byl i v roce 2007 stále vysoký, ačkoliv k jejich poklesu došlo. Celkově bylo podáno 8 337 žádostí, což je o 2 997 žádostí méně než v předchozím roce. Počet vydaných osvědčení se pak snížil o 5 152 osvědčení, bylo jich vydáno 8 941. Při porovnání těchto údajů je však třeba vzít v úvahu, že v roce 2006 byla dokončována řízení k žádostem, které byly podány za účinnosti zákona č. 148/1998 Sb. Objektivní porovnání těchto údajů bude tedy možné provést až meziročním porovnáním let 2007 a 2008. Vzhledem k uplynutí doby platnosti osvědčení vydaných v letech 2001 – 2002 byly zaznamenány vysoké počty podaných žádostí o opětovné provedení bezpečnostního řízení fyzické osoby.

2.3.1. Statistické přehledy

Přehled přijatých žádostí a ukončených bezpečnostních řízení za rok 2007

	Vyhrazené	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné	Celkem
Přijaté žádosti	178	4 695	3 267	200	8 340
Osvědčení vydáno	-	5 043	3 668	230	8 941
Osvědčení nevydáno	-	45	17	0	62
Zastaveno	-	110	93	11	214

Přehled vydaných certifikátů potvrzujících cizí moci vydání osvědčení

COSMIC TOP SECRET	216
COSMIC TOP SECRET ATOMAL	51
NATO SECRET	1 883

NATO SECRET ATOMAL	12
NATO CONFIDENTAL	693
NATO CONFIDENTAL ATOMAL	1
EU TOP SECRET	123
EU SECRET	411
EU CONFIDENTIAL	209
WEU FOCAL TOP SECRET	61
WEU SECRET	105
WEU CONFIDENTIAL	17
CELKEM	3 782

2.3.2. Analýza důvodů nevydání osvědčení fyzické osoby

Převládajícími důvody pro nevydání osvědčení fyzické osoby bylo, tak jako v předchozích letech, zejména nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti (§ 12 odst. 1 písm. d) zákona), a to především z důvodů výskytu bezpečnostních rizik podle § 14 odst. 3 písm. d) zákona – chování, které má vliv na důvěryhodnost nebo ovlivnitelnost osoby a může ovlivnit její schopnost utajovat informace, a podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona – činnost spočívající v potlačování základních práv a svobod, anebo podpora takové činnosti.

Ostatní bezpečnostní rizika uvedená v § 14 odst. 2 a 3 zákona byla konstatována pouze u jednotlivých případů.

Dalším nejvíce vyskytujícím se důvodem pro nevydání či zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby bylo nesplnění podmínky bezúhonnosti (§ 6 odst. 2 písm. c) zákona) a osobnostní způsobilosti (§ 13 zákona).

V roce 2007 bylo zahájeno celkem 106 bezpečnostních řízení o zrušení platnosti vydaného osvědčení, z toho v 93 případech byla platnost osvědčení zrušena.

2.3.3. Personální projekt

V souladu s § 72 zákona předložila již podruhé ministerstva a další ústřední správní úřady Úřadu své personální projekty.

Účelem zpracování personálních projektů je získat celkový přehled o situaci v oblasti personální bezpečnosti v rámci ochrany utajovaných informací

a zhodnocení stavu z hlediska množství fyzických osob, které žádají o vydání osvědčení fyzické osoby ve vztahu ke skutečným potřebám a četnosti výskytu utajovaných informací u jednotlivých ministerstev a ústředních správních úřadů. V souladu s usnesením vlády ČR č. 1428/2006 poskytoval v průběhu roku 2007 Úřad metodickou pomoc dotčeným subjektům tak, aby došlo ke zlepšení a zkvalitnění poskytovaných údajů a aby uváděné údaje měly všeobecnou vypovídající hodnotu. Touto spoluprací bylo také dosaženo toho, že se počty žádostí o vydání osvědčení pro přístup k utajovaným informacím nejvyšších stupňů utajení proti předpokladům uvedeným v roce 2006 mírně snížily.

K ujednocení obsahu personálního projektu přepracoval Úřad formulář z roku 2006 tak, aby bylo z tabulkové části zřejmé, kolik držitelů osvědčení mělo přístup do režimových pracovišť a kolik držitelů osvědčení mělo skutečně přístup k utajované informaci.

Celkově bylo předloženo 26 personálních projektů. Tyto nebyly ze strany Úřadu nijak upravovány a byly součástí materiálu předloženého vládě ČR dne 30. listopadu 2007. Součástí uvedeného materiálu bylo vyhodnocení poskytnutých údajů, týkající se počtu pracovních míst a funkcí, u kterých je nutný přístup k utajovaným informacím, u jednotlivých subjektů.

Pokud jde o účel zpracování personálních projektů, je nutno konstatovat, že také na rok 2008 se předpokládá snížení počtu tabulkových míst, na kterých je nutné mít přístup k utajovaným informacím, a tím by mělo dojít i ke snížení předpokládaných žádostí o vydání osvědčení.

2.4. Bezpečnostní způsobilost

Úřad realizoval, ve smyslu části čtvrté zákona, bezpečnostní řízení k žádostem o vydání dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzických osob (dále jen „doklad“). Většinu podaných žádostí tvořily žádosti související s výkonem citlivé činnosti v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Dále Úřad zpracovával žádosti v souvislosti s výkonem činností v oblasti jaderné energetiky a nakládání s bezpečnostním materiálem.

Významnou částí náplně činnosti Úřadu v oblasti bezpečnostní způsobilosti je rovněž průběžné ověřování splnění podmínek pro vydání dokladu u jeho držitelů. V mnoha případech byly zjištěny okolnosti, které vedly k zahájení řízení o zrušení platnosti dokladu.

Na konci roku 2007 byla schválena novela zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanovují nové citlivé činnosti v oblasti vývozu a dovozu výbušnin. V příštích letech tak Úřad v souvislosti s touto novelou a předpokládaným vznikem dalších nových druhů citlivých činností očekává postupný opětovný nárůst počtu přijatých a zpracovávaných žádostí o vydání dokladu.

Součinnost, kterou Úřadu poskytují v rámci bezpečnostního řízení zpravodajské služby, Policie ČR a další spolupracující orgány státu, lze označit jako výbornou a velmi efektivní.

Postupy zaměstnanců Úřadu v rámci bezpečnostního řízení prováděného na základě žádosti o vydání dokladu jsou metodicky usměřňovány metodickými pokyny uvedenými v kapitole 2.3.1.

2.4.1. Statistické přehledy

Přehled přijatých žádostí a ukončených bezpečnostních řízení za rok 2007

Citlivá činnost podle	Přijaté žádosti	Ukončeno vydáním	Ukončeno nevydáním	Zastaveno	Zrušení platnosti dokladu
§ 8 zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem	34	35	1	9	-
§ 2a atomového zákona (zákon č. 18/1997 Sb.)	20	9	-	2	-
§ 86a zákona 49/1997 Sb., o civilním letectví (resp. nařízení vlády č. 31/2005 Sb.)	-	-	-	-	33
§ 5 zákona č. 310/2006 Sb., o nakládání s bezpečnostním materiálem	3	5	-	-	-
Nařízení vlády č. 385/2003 Sb., kterým se stanoví citlivá činnost pro Hradní stráž	-	-	-	-	7
Ostatní	4	3	1	1	2
Celkem	61	52	2	12	42

2.4.2. Analýza důvodů nevydání dokladu

V naprosté většině případů, kdy nebyl doklad vydán, respektive byla zrušena jeho platnost, bylo důvodem nesplnění podmínky spolehlivosti (§ 81 odst. 1 písm. e) zákona), a to především shledání výskytu negativních okolností ve smyslu § 84 odst. 3 písm. c) zákona – chování, ovlivnitelnost nebo důvěryhodnost fyzické osoby, která může vést ke zneužití výkonu citlivé činnosti. Výskyt ostatních negativních okolností nebo nesplnění podmínky osobnostní způsobilosti byl konstatován pouze u jednotlivých případů. Druhým nejvíce vyskytujícím se důvodem pro nevydání dokladu nebo zrušení jeho platnosti bylo nesplnění podmínky bezúhonnosti (§ 81 odst. 1 písm. c) zákona).

V roce 2007 bylo zahájeno 72 bezpečnostních řízení o zrušení platnosti vydaného dokladu a ve 41 případech byla platnost vydaného dokladu zrušena.

2.5. Průmyslová bezpečnost

V oblasti průmyslové bezpečnosti Úřad zabezpečoval provádění bezpečnostního řízení o žádostech podnikatelů, vydávání osvědčení podnikatele, rozhodnutí o nevydání osvědčení podnikatele, rozhodnutí o zrušení platnosti osvědčení podnikatele, vydávání certifikátu pro cizí moc (certifikátu NATO) potvrzující cizí moci vydání osvědčení podnikatele a úkony s těmito činnostmi spojené. Celkem bylo vydáno 8 certifikátů NATO – 7 pro poskytování utajovaných informací (5 pro stupeň utajení Důvěrné, 2 pro stupeň utajení Tajné) a 1 certifikát pro „seznamování“ pro stupeň utajení Tajné. Dále Úřad plnil úkoly stanovené mu zákonem ve vztahu k podnikatelům, kteří jsou držiteli osvědčení podnikatele.

V průběhu roku 2007 Úřad ve spolupráci se společností T-SOFT, spol. s r.o. pokračoval v úpravách elektronického systému TAURUS pro administrativní zpracování bezpečnostního řízení o žádostech podnikatelů v souvislosti s novou legislativou.

Novelizace zákona, ke kterým došlo v roce 2007, měly přímý dopad i na oblast průmyslové bezpečnosti – první novelou byla upravena ustanovení vztahující se k zániku platnosti osvědčení (§ 56 odst. 1 písm. d) zákona), došlo k vypuštění institutu přeměny společnosti jako důvodu zániku platnosti osvědčení podnikatele a v návaznosti na tuto změnu pak i ke změně dosavadní úpravy povinností podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele, kterou byla podnikateli uložena nová povinnost v návaznosti na vypuštění ustanovení o přeměně společnosti (§ 68 písm. f) zákona). Zásadní význam pro oblast průmyslové bezpečnosti měla novela zákona přijatá v důsledku nabytí účinnosti insolvenčního zákona. Bylo novelizováno ustanovení (§ 17 zákona), které blíže specifikuje podmínky, za kterých je podnikatel ekonomicky nestabilní.

2.5.1. Bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele

V roce 2007 bylo přijato 197 žádostí podnikatelů o vydání osvědčení podnikatele. I v tomto roce se projevoval dopad aplikace nového zákona, a to zejména v úpravě rozdílné doby platnosti osvědčení podnikatele pro jednotlivé stupně utajení, pro které podnikatel žádal vydání osvědčení podnikatele.

Faktorem ovlivňujícím počty podaných žádostí je vznik nových nástupnických společností – podnikatelů, kteří přejímají realizace zakázek obsahujících utajované informace po svých předchůdcích, kteří byli držiteli osvědčení podnikatele a buď zanikli či byli zrušeni. V neposlední řadě má na počet přijatých žádostí podnikatele přímý dopad také ne zcela správná aplikace zákona o veřejných soutěžích ze strany orgánů státu a následně hlavních dodavatelů, neboť i v tomto roce bylo požadováno předložení osvědčení podnikatele jako nedílná součást dokumentace pro účast na výběrových řízeních, a to bez ohledu na výskyt utajované informace v rámci plnění takovéto zakázky.

V souvislosti s novelou zákona a dalšími závaznými předpisy byla upravena součinnost a spolupráce Úřadu s ostatními orgány státu, zpravodajskými službami

a Policií ČR, které se na provádění bezpečnostního řízení o žádosti podnikatele podílely.

2.5.2. Statistické přehledy

Přehled přijatých žádostí a ukončených bezpečnostních řízení o vydání osvědčení podnikatele v roce 2007

	Vyhrazené	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné	Celkem
Přijaté žádosti	90	85	21	1	197
Osvědčení vydáno	117	117	44	2	280
Osvědčení nevydáno	-	3	-	-	3
Zastaveno	5	2	1	-	8

2.5.3. Analýza důvodů nevydání osvědčení podnikatele

Jak vyplývá ze statistických přehledů, bylo v roce 2007 Úřadem rozhodnuto o nevydání osvědčení podnikatele pouze u 3 žádostí podnikatelů. Ve všech případech bylo důvodem nevydání nesplnění podmínky § 16 odst. 1 písm. d) zákona, tedy že odpovědná osoba a prokuristé nebyli držiteli platného osvědčení fyzické osoby takového stupně utajení, na který podnikatel požádal o vydání osvědčení. V jednom případě nebyla zároveň splněna podmínka zabezpečení ochrany utajovaných informací.

Pokud se týká zrušení platnosti již vydaných osvědčení, došlo v 94 případech k zahájení řízení, 11 řízení k 31. prosinci 2007 dosud probíhalo a ve 43 případech došlo ke zrušení platnosti vydaného osvědčení. Převažujícím důvodem zrušení platnosti bylo, stejně jako v případech nevydání osvědčení, že odpovědná osoba a prokuristé nebyli držiteli platného osvědčení fyzické osoby stupně utajení odpovídajícího osvědčení podnikatele a dále nezabezpečení ochrany utajovaných informací.

2.6. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana

Úřad odpovídá za provádění certifikace informačních systémů a za schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi a v roli národní bezpečnostní akreditační autority dále za akreditaci informačních systémů NATO a EU rozmístěných na území ČR.

V oblasti kryptografické ochrany utajovaných informací Úřad provádí nebo zajišťuje výzkum, vývoj a výrobu národních kryptografických prostředků, vývoj a schvalování národních šifrových algoritmů, výzkum, vývoj, výrobu a distribuci

kryptografických materiálů, certifikaci kryptografických prostředků, certifikaci kryptografických pracovišť a zkoušky zvláštní odborné způsobilosti pracovníků kryptografické ochrany.

Úřad dále provádí měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování elektrických a elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a zjišťuje způsobilost zabezpečených oblastí a objektů k ochraně před únikem utajovaných informací kompromitujícím elektromagnetickým vyzařováním.

Úřad odpovídá za rozvoj kryptologie a základní i aplikovaný výzkum v oblasti kryptografie, kryptoanalýzy, bezpečnosti informačních systémů a kompromitujícího elektromagnetického vyzařování.

V roce 2007 Úřad dále pracoval na rozvoji bezpečnostních standardů k provádění certifikace kryptografických prostředků, zpracoval a vydal aktualizované bezpečnostní standardy pro oblast kompromitujícího elektromagnetického vyzařování a připravil k vydání nový standard pro tzv. kontrolované kryptografické položky. Průběžně byly zpracovávány metodické materiály zabývající se dílčími problémy zabezpečení informačních systémů, nastavením bezpečnostních charakteristik nejčastěji používaných operačních systémů, celkovou koncepcí zabezpečení informačních systémů a způsobu dokumentování bezpečnosti informačních systémů. Tyto metodické materiály jsou zveřejňovány nebo poskytovány žadatelům o certifikaci, bezpečnostní standardy jsou poskytovány v souladu s jejich stupněm utajení a s uplatněním zásady „need-to-know“.

2.6.1. Certifikační a akreditační činnost

Nezbytnou zákonnou podmínkou pro používání informačních systémů, kryptografických prostředků, stínicích komor a zákonem stanovených kryptografických pracovišť při ochraně utajovaných informací je jejich certifikace.

2.6.1.1. Certifikace a akreditace informačních systémů

K žádostem o certifikaci informačních systémů rozpracovaným do roku 2006 přibylo v roce 2007 dalších 115 žádostí, a to jak ze státní správy, tak ze soukromé sféry. Bylo vydáno 101 certifikátů informačních systémů, ve 23 případech byl certifikační proces ukončen bez vydání certifikátu, z toho ve dvou případech z rozhodnutí Úřadu, v ostatních z vůle žadatele o certifikaci.

Certifikace informačních systémů

Přijaté žádosti	Ukončená certifikace bez vydání certifikátu		Vydané certifikáty	
	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé
115	6	17	47	54

Vydáním certifikátu informačního systému práce s tímto systémem nekončí, neboť zejména v rozsáhlých systémech je během doby platnosti certifikátu vyžadován určitý rozvoj a plánované změny musí být projednány a schváleny Úřadem. Před uplynutím doby platnosti certifikátu musí pak být certifikace pro další období opakována.

Lze konstatovat, že pokračoval trend spočívající ve zvyšování podílu žádostí o certifikaci informačních systémů využívajících lokálních i rozlehlých počítačových sítí a tudíž i kryptografických prostředků pro ochranu utajovaných informací jimi přenášených. Náročnost úkolů Úřadu proto úměrně vzrůstala. Mezi prioritní úkoly nadále patří certifikace rozsáhlých informačních systémů Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, systémů pro zahraniční mise Armády ČR a systémů zpravodajských služeb, jakož i opakované certifikace informačních systémů státní správy, zajišťující bezproblémové pokračování jejich provozu po skončení doby platnosti jejich předcházejícího certifikátu.

V roce 2007 Úřad zajistil akreditaci národních uzlů několika mezinárodních součinnostních sítí (EU, NATO) na Ministerstvu vnitra a Ministerstvu obrany, včetně dvou významných informačních systémů NATO po jejich přestavbě a modernizaci.

V rámci certifikace informačních systémů poskytovali dále zaměstnanci Úřadu žadatelům o certifikaci nastavení bezpečnostních charakteristik operačních systémů a další informace potřebné pro zabezpečení určitého informačního systému. V řadě případů usměrňovali vývoj těchto systémů tak, aby byly certifikovatelné.

2.6.1.2. Certifikace kryptografických prostředků

V roce 2007 bylo u Úřadu podáno celkem 19 žádostí o certifikaci kryptografického prostředku. V řízeních k certifikaci kryptografického prostředku bylo vydáno celkem 20 certifikátů, 1 řízení bylo ukončeno bez vydání certifikátu. Úřad nadále prioritně prováděl certifikaci kryptografických prostředků pro ochranu utajovaných informací EU v národních sítích ČR. Stav řízení je shrnut v následující tabulce.

Certifikace kryptografických prostředků

Přijaté žádosti	Rozpracované certifikáty		Ukončená bez vydání certifikátu		Vydané certifikáty		Pro NATO a EU	
	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé	státní správa	podnikatelé	NATO	EU
19	2	8	1	0	14	6	18	15

Úřad pokračoval v certifikacích kryptografických prostředků pro ochranu utajovaných informací EU a národních utajovaných informací, především pro protokol TCP/IP, a dále provedl opakovanou certifikaci národních i dovozových kryptografických prostředků, jimž skončila platnost certifikátů v roce 2007. Certifikovány byly rovněž národní softwarové kryptografické prostředky pro ochranu

utajovaných informací stupně utajení Vyhrazené, vyvinuté Úřadem a bezplatně poskytované do státní správy.

Uvedené kryptografické prostředky jsou nebo budou využívány především v resortech Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a ve zpravodajských službách.

V současné době je v ČR vytvořena základní množina certifikovaných kryptografických prostředků pro požadované oblasti použití. K dispozici jsou certifikované kryptografické prostředky pro protokol TCP/IP pro stupně utajení Důvěrné a Tajné, softwarové kryptografické prostředky pro předběžné šifrování, linkové kryptografické prostředky a hovorové kryptografické prostředky, které mohou být použity pro ochranu utajovaných informací národních, EU a NATO v národních sítích ČR.

Pro hodnocení a certifikaci kryptografických prostředků jsou využívány standardy Úřadu, které vycházejí z národních zkušeností, mezinárodních standardů (CC a FIPS) i informací získaných na mezinárodních kryptografických konferencích.

2.6.1.3. Certifikace kryptografických pracovišť

Od počátku roku 2007 pokračovala, v souladu s § 46 zákona certifikace kryptografických pracovišť u orgánů státu i podnikatelů. Stav certifikačního řízení je uveden v následující tabulce:

Certifikace kryptografických pracovišť

	Přijaté žádosti	Rozpracováno	Certifikováno	Zamítnuto
Státní správa	1	0	1	0
Podnikatelé	5	0	5	0
Celkem	6	0	6	0

2.6.1.4. Certifikace stínicích komor

Hlavní objem certifikačních měření útlumu stínicích komor byl prováděn pro Ministerstvo zahraničních věcí v počtu 15 instalací v ČR i v zahraničí. Díky tomu, že příslušné pracoviště Úřadu bylo vybaveno další technikou, bylo možné plnit požadavky Ministerstva zahraničních věcí v přiměřených lhůtách. Tato měření byla dále provedena pro Úřad, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

2.6.2. Další odborná činnost

2.6.2.1. Měření kompromitujícího vyzařování (TEMPEST)

V roce 2007 byly vydány dva nové bezpečnostní standardy Úřadu týkající se zónového měření a instalace elektronických zařízení.

Úřad prováděl v roce 2007 TEMPEST měření podle standardů NATO řady SDIP a podle metodiky MIL-STD 461. Objektem měření byla především zařízení orgánů státu. Jednalo se o měření komerčních zařízení, většinou pro účely výběrových řízení. Z tohoto celkového počtu byla většina zařízení hodnocena jako zařízení třídy 1, ve smyslu bezpečnostních standardů Úřadu.

Další TEMPEST měření byla prováděna v rámci certifikace informačních systémů, buď pro orgány státu, nebo pro podnikatele, v celkovém objemu přes 50 zařízení. Vždy se jednalo o certifikaci informačních systémů pro zpracovávání utajovaných informací stupně utajení Důvěrné až Tajné.

Úřad dále prováděl ohodnocování prostorů metodou zónového měření. Jednalo se o prostory, ve kterých se nacházela zařízení zpracovávající utajované informace. Zónová měření byla prováděna pro státní správu i pro soukromé subjekty v rámci certifikace informačních systémů. Několik měření bylo provedeno i v zahraničí (Slovenská republika).

Přehled měření v oblasti kompromitujícího vyzařování, provedených v roce 2007, je uveden v následující tabulce.

Počet měřených zařízení a objektů

Typ měření ¹	Počet
Zónové měření	40 objektů
Kryptografické prostředky	1 typ
PC sestavy	2 typy – třída 0 přes 50 typů – třída 1 a 2
Audio technika	2 typy zařízení

2.6.2.2. Schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů

První žádosti o schválení projektů bezpečnosti komunikačních systémů podle zákona byly schváleny již v roce 2006, kdy žadatelem bylo Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Česká národní banka a Bezpečnostní informační služba. Nové žádosti nebyly podány.

Provoz komunikačního systému je odvislý od platnosti certifikátu kryptografického prostředku používaného v komunikačním systému. V roce 2007 bylo provedeno schválení dvou projektů bezpečnosti pro komunikační systémy využívající kryptografického prostředku, u kterého došlo ke změně podmínek pro jeho provozování.

¹ U zónového měření se jedná o objekty; v rámci jednoho objektu bylo měřeno více místností nebo budov. U kryptografických prostředků se jednalo i o ověřovací měření. U PC sestav třídy 1 a 2 se jednalo i o měření v rámci výběrových řízení např. pro MV ČR.

2.6.2.3. Školení pracovníků kryptografické ochrany a zkoušky odborné způsobilosti

Úřad provedl v roce 2007, v souladu se zákonem, celkem 6 školení pracovníků kryptografické ochrany a po zkoušce odborné způsobilosti vydal 96 osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti pracovníka kryptografické ochrany. Současně uzavřel novou smlouvu na provádění školení a zkoušek odborné způsobilosti pracovníka kryptografické ochrany s resortem Ministerstva vnitra. Na základě této smlouvy schvaluje Úřad osnovu a obsah jednotlivých kurzů.

2.6.3. Problémové oblasti bezpečnosti informačních systémů a kryptografické ochrany

Při zabezpečování zákonem stanovených činností Úřadu v oblasti kryptografické ochrany a certifikace informačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi se nadále projevovaly zejména tyto problémové okruhy:

- ČR nemá vlastní kryptografický prostředek pro protokol TCP/IP, který by umožnil ochranu utajovaných informací EU, NATO i národních jedním kryptografickým prostředkem. Dovážené kryptografické prostředky jsou dostupné buď ve verzi EU nebo ve verzi NATO. V konečném důsledku to znamená budování zdvojených sítí (EU a národní, NATO a národní), což je finančně náročné. Řešením je intenzivní vývojová práce na národním kryptografickém prostředku pro protokol TCP/IP a využívání nových kryptografických prostředků s duálním módem.
- Z hlediska zajištění ochrany utajovaných informací v informačních nebo komunikačních systémech a zajištění kryptografické ochrany byl problémem přetrvávající nedostatek odborníků v oboru informačních technologií, prověřených pro stupně utajení Důvěrné, Tajné a Přísně tajné ve státní správě. Důsledkem bylo, že stejné osoby zastávaly funkce ve správě a bezpečnostní správě několika informačních nebo komunikačních systémů nebo více funkcí v určitém informačním systému.

Dosavadní zkušenosti naznačují, že se jedná o problémy dlouhodobého charakteru, které se budou vyskytovat i v následujícím období.

2.7. Administrativní a fyzická bezpečnost, ústřední registr

2.7.1. Administrativní bezpečnost

Na základě žádostí podnikatelů o vydání osvědčení podnikatele byly z hlediska administrativní bezpečnosti především posuzovány bezpečnostní dokumentace podnikatelů a aktualizované bezpečnostní dokumentace podnikatelů, kteří mají vydané potvrzení podle zákona č. 148/1998 Sb. V rámci probíhajících bezpečnostních řízení byly u podnikatelů prováděny dohlídky, při kterých byla kontrolována připravenost podnikatelů k příjmu, tvorbě, evidenci a jinému nakládání s utajovanými dokumenty.

Počet posuzovaných bezpečnostních dokumentací a realizovaných dohlídek

Bezpečnostní dokumentace	Realizované dohlídky
173	121

V průběhu roku 2007 požádaly 2 subjekty Úřad o dočasné uložení utajovaných dokumentů. Jednalo se o subjekty, které přestaly přechodně splňovat podmínky zákona v daném stupni utajení. Jednalo se o podnikatele a o orgán státní správy. Důvodem byla změna dislokace a přestavba objektu a zabezpečené oblasti.

2.7.1.1. Problémové oblasti administrativní bezpečnosti

- ❑ Manipulace s utajovanými dokumenty stupně utajení Vyhrazené poskytovanými v rámci EU a NATO.
- ❑ Ochrana utajovaných informací v obcích.
- ❑ Zabezpečení utajovaných dokumentů v době, kdy přestane jejich držitel splňovat podmínky zákona.

2.7.2. Fyzická bezpečnost

2.7.2.1. Statistické přehledy

Úřad přijal v roce 2007 žádosti o certifikaci pro 1.089 technických prostředků, a vydal certifikáty k 1.010 technickým prostředkům. K 1. lednu 2008 zbývá posoudit 94 žádostí o certifikaci technických prostředků, které byly zaslány na Úřad v prosinci 2007.

Počty přijatých žádostí o certifikaci technických prostředků podle jednotlivých skupin definovaných zákonem jsou uvedeny v následující tabulce.

Počet přijatých žádostí o certifikaci technických prostředků

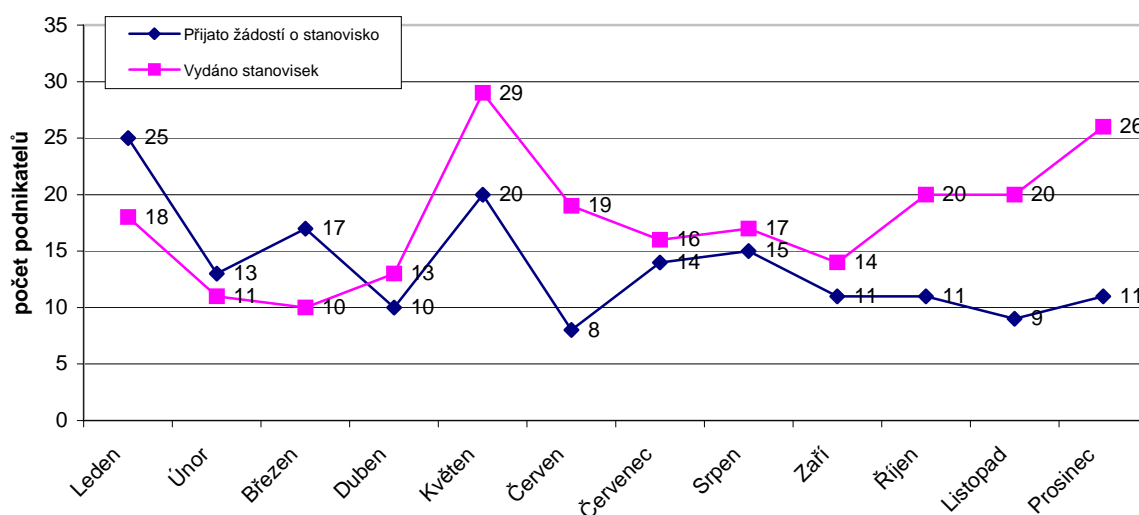
Technické prostředky	Žádosti
Mechanické zábranné prostředky § 30 odst. 1 písm. a) zákona	554
Elektrická zámková zařízení, systémy pro kontrolu vstupů, speciální televizní systémy, zařízení elektrické zabezpečovací signalizace a tísňové systémy § 30 odst. 1 písm. b), c), d) a e) zákona	411
Zařízení elektrické požární signalizace § 30 odst. 1 písm. f) zákona	27

Detektory látek zejména zařízení k vyhledávání kovů § 30 odst. 1 písm. g) zákona	12
Zařízení fyzického ničení nosičů informací § 30 odst. 1 písm. h) zákona	83
Zařízení proti pasivnímu a aktivnímu odposlechu utajované informace § 30 odst. 1 písm. i) zákona	2
Celkem	1.089

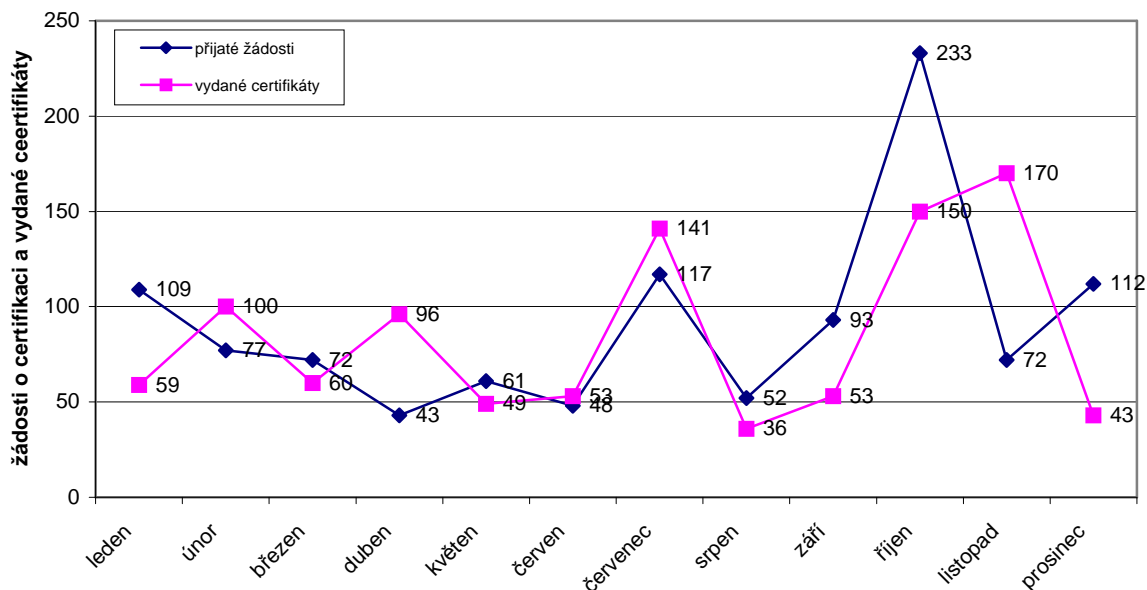
Úřad vydal v roce 2007 stanoviska ke 215 projektům fyzické bezpečnosti a dále přijal 164 projektů fyzické bezpečnosti k posouzení. K 1. lednu 2008 zbývá posoudit 38 projektů fyzické bezpečnosti.

Časová rozvržení počtu přijatých projektů fyzické bezpečnosti a počtu přijatých žádostí o certifikaci technických prostředků v roce 2007 jsou znázorněna v následujících grafech.

Projekty fyzické bezpečnosti v roce 2007

Certifikace technických prostředků v roce 2007

2.7.3. Ústřední registr

V průběhu roku 2007 bylo pracovníky ústředního registru provedeno 57 kontrolně-metodických akcí v podřízených registrech utajovaných informací. Dále byly provedeny pravidelné kontroly ve všech ATOMAL registrech. Byla konstatována vysoká úroveň kvality práce ve všech registrech, což vytváří dobrý předpoklad pro výsledky kontroly NATO Office of Security v roce 2008.

2.8. Opravné prostředky

V roce 2007 rozhodoval ředitel Úřadu o opravných prostředcích ze strany fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob podaných podle příslušných ustanovení zákona formou rozkladu proti rozhodnutím Úřadu:

- o nevydání osvědčení fyzické osoby a osvědčení podnikatele,
- o nevydání dokladu,
- o zániku platnosti osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele a dokladu.

O podaných rozkladech rozhodoval ředitel Úřadu vždy na základě návrhu rozkladové komise, která byla v souladu s § 130 zákona ustavena ke dni 1. ledna 2006. Lhůta k rozhodnutí o rozkladu, kterou zákon v § 130 odst. 6 stanoví v délce 3 měsíců, byla ve všech případech dodržena.

Rozhodnutí ředitele Úřadu o rozkladech lze napadnout správní žalobou, o níž rozhoduje Městský soud v Praze. Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze je dále možné podat kasační stížnost, o níž rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Úřad a jeho ředitele při soudních jednáních ve věci uvedených správních žalob zastupovalo oddělení opravných prostředků, které dále připravovalo vyjádření ředitele Úřadu k uvedeným žalobám a kasačním stížnostem. Dále organizačně zajišťovalo činnost rozkladové komise a připravovalo podklady pro rozhodnutí ředitele Úřadu o výše uvedených opravných prostředcích.

2.8.1. Statistické přehledy

Rozklady proti rozhodnutím Úřadu

Rok	Dosud nerozhodnuto	Vyhověno	Zamítnuto	Celkem
2006	0	59	86	145
2007	10	16	28	54

Správní žaloby proti rozhodnutím ředitele Úřadu o stížnosti 2004 – 2006

Celkový počet	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
78	13	17	8	35*	5

* Kasační stížnosti proti rozhodnutí Městského soudu v Praze o zamítnutí žaloby 2004 – 2006

Celkový počet	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
14	4	3	1	6	0

Správní žaloby proti rozhodnutím ředitele Úřadu o rozkladu 2006 – 2007

Celkový počet	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
38	32	2	0	4*	0

*** Kasační stížnosti proti rozhodnutí Městského soudu v Praze o zamítnutí žaloby 2006 – 2007**

Celkový počet	Dosud nerozhodnuto	Řízení zastaveno	Vyhověno	Zamítnuto	Odmítnuto
3	1	0	0	2	0

2.8.2. Hodnocení rozhodovací praxe Úřadu

Jak vyplývá z výše uvedených přehledů, k Městskému soudu v Praze bylo v letech 2004 až 2006 podáno celkem 78 žalob proti rozhodnutí ředitele Úřadu o stížnosti², přičemž doposud bylo rozhodnuto o 65 těchto žalob. Z pohledu Úřadu je jistě pozitivní zjištění, že Městský soud v Praze shledal pouze 8 žalob důvodnými, z čehož vyplývá, že „úspěšnost“ Úřadu v těchto soudních sporech činí 87,7 %.

Co se týče rozhodnutí ředitele Úřadu o rozkladech vydaných v letech 2006 až 2007, je vzhledem k běžné délce řízení před Městským soudem v Praze prozatím předčasné „úspěšnost“ Úřadu hodnotit.

2.9. Výzkumná a vývojová činnost Úřadu

2.9.1. Cíle a organizace výzkumu a vývoje

Základním cílem v oblasti výzkumu a vývoje byl další rozvoj bezpečnostních technologií pro ochranu utajovaných informací v komunikačních a informačních systémech. Výzkum a vývoj byl organizován v rámci koordinace účelově dotovaných projektů u externích řešitelů a také v rámci vlastního institucionálního vývoje Úřadu.

Lze konstatovat, že náročnost výzkumu a vývoje v oblasti bezpečnosti informačních technologií se spolu s rychlým rozvojem informačních technologií stále zvyšuje. Zejména z hlediska dostupných lidských zdrojů je proto forma výzkumu a vývoje na bázi účelově dotovaných projektů pro Úřad perspektivní. Díky ní dochází k intenzivnímu zapojování výzkumných vysokoškolských pracovišť a k úzké spolupráci s externími odborníky, zejména při hodnocení a oponování jednotlivých projektů. Přes náročnost koordinace účelových projektů jsou externí spoluprací částečně uvolňovány omezené kapacity v institucionálním výzkumu na výzkumně-vývojové práce, které nemohou být z důvodu utajení řešeny mimo Úřad.

² Stížnost byla řádným opravným prostředkem proti rozhodnutím Úřadu podle přecházející právní úpravy, tj. zákona č. 148/1998 Sb. Podle současné právní úpravy je řádným opravným prostředkem rozklad.

Využívání finančních prostředků se soustředilo na výzkumné aktivity, které vycházejí ze společenské objednávky a u nichž se předpokládá realizační výstup přínosný pro bezpečnostní praxi.

2.9.2. Vlastní výzkum a vývoj v Úřadu

Vlastní výzkum a vývoj byl v roce 2007 prováděn na odborných pracovištích Úřadu (jedná se o tři odborná pracoviště – kryptologické, TEMPEST a certifikační).

Kryptologický výzkum a vývoj se zaměřil zejména do oblastí implementace kryptografických algoritmů, protokolů a komponent, vytváření SW kryptologických aplikací, testovacích nástrojů a hodnocení kryptografických prostředků. Na základě rozsáhlých statistických a analytických experimentů byly dále prohlubovány poznatky týkající se národních šifrovacích algoritmů. Byla vytvořena řada programů pro implementaci, verifikaci a kryptoanalýzu šifrovacích algoritmů. Dále byl prováděn rozsáhlý aplikační výzkum v oblasti bezpečnosti mobilních výpočetních systémů.

V dalších oblastech byl institucionální výzkum a vývoj v Úřadu zaměřen na podporu certifikace informačních systémů a na rozvoj metod měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování (TEMPEST).

2.10. Výkon státního dozoru

Podle § 137 písm. b) zákona vykonává Úřad v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnosti způsobilosti státní dozor, tedy dozor nad tím, jak orgány státu, podnikatelé a fyzické osoby dodržují právní předpisy v uvedené oblasti. Státnímu dozoru nepodléhá, v souladu se zákonem, činnost zpravodajských služeb a ve stanovených případech činnost Ministerstva vnitra.

Smyslem a cílem státního dozoru je především přispět k zabezpečení ochrany utajovaných informací, zejména z hlediska zamezení neoprávněného nakládání s utajovanými informacemi, zjistit skutečný stav ochrany utajovaných informací a zároveň vytvořit předpoklady k posilování a sjednocování právního prostředí v této oblasti.

2.10.1. Kontroly provedené v roce 2007

V roce 2007 provedl Úřad, v rámci výkonu státního dozoru, celkem 28 kontrol ochrany utajovaných informací, z toho 19 kontrol v orgánech státu a jejich složkách a 9 kontrol u podnikatelů.

V závěru roku 2006 byl zpracován a schválen plán kontrol na rok 2007. Do plánu byly zařazeny jednak kontroly v orgánech státu, ve kterých kontrola dosud nebyla provedena, a dále, v rámci periodicity kontrol, i v orgánech státu, kde již byly kontroly provedeny v předcházejícím období, včetně kontroly v Generálním štábu Armády ČR a ve složkách Armády ČR, která navazovala na kontrolu vlastního Ministerstva obrany provedenou v závěru roku 2006. V průběhu roku byly do plánu kontrol dále zařazeny kontroly v Ministerstvu vnitra a Policii ČR a ve Vězeňské

službě ČR na základě oznámení o možném porušování právních předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací.

Kontroly v ústředních správních úřadech a jejich složkách

Kontrolovaná osoba	Zaměření kontroly
Ministerstvo kultury	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Ministerstvo vnitra a Policie ČR	personální a administrativní bezpečnost
Ministerstvo obrany – Generální štáb Armády ČR a Armáda ČR	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Vězeňská služba ČR	personální a administrativní bezpečnost
Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů
Ministerstvo zahraničních věcí – Zastupitelský úřad ČR v Pekingu	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Ministerstvo zemědělství	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Ministerstvo zahraničních věcí – Zastupitelský úřad ČR v Bernu	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Ministerstvo zahraničních věcí – Zastupitelský úřad ČR ve Stockholmu	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů
Ministerstvo práce a sociálních věcí	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana

Kontrolovaná osoba	Zaměření kontroly
Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů
Správa státních hmotných rezerv	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Stálá delegace ČR při NATO a ZEU v Bruselu (Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo obrany)	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana
Nejvyšší soud ČR, Krajský soud v Brně, Městský soud v Brně, Okresní soud Brno-venkov	personální, administrativní a fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů a kryptografická ochrana

V průběhu roku byly dále do plánu kontrol, obdobně jako v předcházejících letech, zařazovány kontroly u podnikatelů, kterým bylo vydáno osvědčení podnikatele (potvrzení podle zákona č. 148/1998 Sb.), a u kterých se vyskytovaly utajované informace.

Kontroly u podnikatelů

Kontrolovaná osoba	Zaměření kontroly
STÁTNÍ TISKÁRNA CENIN, státní podnik	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
Sellier & Bellot, a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
FSC BEZPEČNOSTNÍ PORADENSTVÍ, a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
Skanska CZ a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
SKS s.r.o.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů

Kontrolovaná osoba	Zaměření kontroly
ZEVETA AMMUNITION a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
FORTE a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
INTAR a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů
HELIKA, a.s.	průmyslová, personální, administrativní a fyzická bezpečnost a bezpečnost informačních a komunikačních systémů

2.10.2. Poznatky získané při výkonu státního dozoru

Úřad v rámci výkonu státního dozoru získával přehled o nedostacích v zajištění ochrany utajovaných informací ze strany jednotlivých orgánů státu a podnikatelů. Nedostatky, které byly při kontrolách zjištěny, vyplývaly z porušení nebo nedodržení jednotlivých ustanovení zákona a dalších právních předpisů a byly uváděny jako kontrolní zjištění v protokolech.

Dalším typem poznatků, které byly při kontrolách stavu ochrany utajovaných informací získávány, byly praktické problémy, které vyvstávaly při aplikaci a realizaci právních předpisů při zabezpečování ochrany utajovaných informací. Tím byla zajišťována zpětná vazba při posuzování efektivity nové právní úpravy a účinnosti konkrétních řešení jednotlivých problematických okruhů. Tuto zpětnou vazbu Úřad využívá zejména při přípravě novelizace právní úpravy ochrany utajovaných informací. V rámci provádění metodické činnosti vůči orgánům státní správy i podnikatelům, majícím přístup k utajovaným informacím, se dále Úřad může více zaměřovat právě na problémové oblasti a konkrétní systémové nedostatky zjišťované v rámci výkonu státního dozoru.

Nedostatky se objevovaly po celou dobu existence předchozí právní úpravy i v době platnosti současné právní úpravy téměř ve všech oblastech ochrany utajovaných informací. Přestože je velká část postupů stanovených právními předpisy prakticky shodná s předchozí právní úpravou, byly i při kontrolách v roce 2007 zjišťovány obdobné nedostatky jako v předcházejících letech.

V řadě případů se nedostatky zjišťované při kontrolách týkaly více oblastí ochrany utajovaných informací. Nejčastěji se vyskytující nedostatky:

Obecné nedostatky

- nestanovení stupně utajení utajované informace nebo naopak vyznačení stupně utajení na dokument, který utajované informace neobsahuje;
- umožnění přístupu k utajované informaci podnikateli, který nebyl držitelem příslušného osvědčení podnikatele.

Personální bezpečnost

- nedostatky ve vedení přehledu pracovních míst nebo funkcí, u kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím, a ve vedení evidencí osob majících přístup k utajovaným informacím – nebyly vůbec vedeny nebo nebyly aktualizovány;
- přístup k utajovaným informacím stupně utajení Vyhrazené u osob, které nesplňovaly podmínky přístupu k utajovaným informacím (z důvodu nepochopení změny právní úpravy přístupu osob k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené).

Administrativní bezpečnost

- nezaevidování utajovaných dokumentů;
- používání administrativních pomůcek, které pro evidenci utajovaných dokumentů nesplňovaly požadavky právních předpisů – autentizace, evidenční položky, evidence;
- nedostatky ve vedení evidence utajovaných dokumentů a ve vedení dalších administrativních pomůcek – úplnost a správnost zápisů, evidence utajovaných dokumentů společně s neutajovanými, společná evidence utajovaných dokumentů poskytovaných v mezinárodním styku s „národními“, společná evidence utajovaných dokumentů poskytovaných v mezinárodním styku různých stupňů utajení;
- nedostatky ve vyznačování náležitostí utajovaných dokumentů – nevyznačení stupně utajení, chybějící další povinné náležitosti vlastního nebo doručeného utajovaného dokumentu, listy utajovaného dokumentu nesešité nebo jinak pevně spojené;
- nedostatky při provádění změn nebo zrušení stupně utajení – formální neprovedení změny nebo zrušení stupně utajení na dokumentech, chybějící záznamy o provedení změny nebo zrušení stupně utajení na dokumentu nebo v evidenci;
- nezaznamenávání převzatých nebo vytvářených utajovaných dokumentů v manipulačních knihách a chybná manipulace s utajovanými dokumenty – nepředávání utajovaných dokumentů proti potvrzení.

Fyzická bezpečnost

- nedostatky ve zpracování projektu fyzické bezpečnosti – úplnost, chybné hodnocení použitých opatření fyzické bezpečnosti;
- nesprávné nastavení opatření fyzické bezpečnosti – nesprávná funkce technických prostředků;
- zpracování utajovaných informací mimo objekt bez požadovaného písemného souhlasu odpovědné osoby nebo bezpečnostního ředitele.

Bezpečnost informačních systémů

- nakládání s utajovanými informacemi v informačních systémech, které nebyly Úřadem certifikovány pro příslušný stupeň utajení;
- neoznačení nosičů informací provozovaných v rámci informačního systému.

Kryptografická ochrana

- nedostatečné dodržování instalačních podmínek kryptografických prostředků;
- chybějící provozní dokumentace pro uživatele kryptografického prostředku, neaktualizované uživatelské směrnice;
- nedostatky ve vyznačování náležitostí písemností kryptografické ochrany.

2.11. Metodická činnost Úřadu

Vzhledem k potřebě co nejefektivnější aplikace nové právní úpravy v praxi bylo i v roce 2007 zaměstnanci Úřadu prováděno množství přednášek pro zaměstnance ministerstev, dalších ústředních správních úřadů a podnikatelů. Individuální konzultace a přednášky byly zaměřeny především na výklad právní úpravy ochrany utajovaných informací a na zodpovídání dotazů k jednotlivým ustanovením zákona a jeho prováděcích předpisů.

Kromě obecných témat byly předmětem metodické činnosti zejména otázky spojené s bezpečnostním řízením, zpracováním bezpečnostních dokumentací, nakládáním s utajovanými informacemi v rámci administrativní bezpečnosti, zajištěním fyzické bezpečnosti včetně zpracování projektů fyzické bezpečnosti.

Metodickou činnost vůči orgánům státu a jejich organizačním součástem a vůči podnikatelům Úřad dále realizoval v rámci odborné činnosti jednotlivých organizačních celků zodpovídáním telefonických i písemných dotazů (zejména v elektronické formě) a dále při výkonu státního dozoru a provádění tzv. dohlídek v průběhu bezpečnostního řízení u podnikatelů.

Mimo metodickou činnost zaměřenou vůči cílovým subjektům vyplývajícím přímo ze zákona ve státní správě a v soukromém sektoru Úřad zodpovídal rovněž dotazy (položené telefonicky nebo elektronickou formou) ze strany laické veřejnosti a médií.

Nejčastěji kladené dotazy a odpovědi a také různé metodické pokyny a návody Úřad uveřejňuje na svých internetových stránkách.

2.11.1. Metodická činnost v oblasti bezpečnostního řízení

Metodická činnost Úřadu v oblasti bezpečnostního řízení je dynamickým procesem, který probíhal v průběhu celého roku 2007. Členění této činnosti korespondovalo s jednotlivými fázemi bezpečnostního řízení.

První oblastí bylo poskytování konzultací a metodických doporučení fyzickým osobám, podnikatelům, odpovědným osobám a bezpečnostním ředitelům pro přípravu a realizaci žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby nebo podnikatele nebo dokladu.

Druhá oblast je spojena s postupem Úřadu podle § 102 zákona, kdy Úřad při podání žádosti pomáhá účastníku řízení s odstraněním nedostatků žádosti na místě, pokud je to možné.

Jako třetí oblast metodické činnosti lze označit metodické vedení držitelů osvědčení nebo dokladu formou konzultací a informací uveřejněných na internetových stránkách Úřadu.

Čtvrtou oblastí bylo poskytování konzultací a metodické vedení při přípravě opakovaných žádostí v souvislosti se zachováním přístupu k utajovaným informacím. Metodickou činnost Úřadu v této rovině lze označit za velmi významnou především ve směru k podnikatelům – držitelům osvědčení podnikatele, kteří i bezprostředně po uplynutí doby platnosti dosavadního osvědčení nadále předpokládali přístup k utajovaným informacím. Právě u podnikatelů, u kterých se vyskytují utajované informace, by případné nedodržení zákonem stanovené lhůty pro podání žádosti podnikatele k vydání navazujícího osvědčení podnikatele mohlo znamenat porušení zákona a především reálné ohrožení utajovaných informací.

Úřad dále periodicky prováděl metodickou činnost ve vztahu k orgánům státu, které spolupracovaly při provádění bezpečnostního řízení.

Průběžně zpracovávané informace k aktuálním otázkám bezpečnostního řízení byly zveřejňovány na internetových stránkách Úřadu. Dále byla zpracována příručka pro podání žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby nebo dokladu, která obsahuje podrobné konkrétní informace a pokyny pro její vyplnění a podání. Úřad dále připravil a provedl školení pro znalce z oboru psychologie a psychiatrie, jejichž služeb využívá ke zpracování znaleckých posudků o osobnostní způsobilosti účastníků řízení.

V průběhu roku 2007 probíhala jednání o zpracování smluv a dohod o vzájemné spolupráci jak se státními orgány tak i s dalšími subjekty, od nichž Úřad

získává informace významné pro bezpečnostní řízení. Především došlo k projednání a přípravě Realizační dohody o součinnosti s Ministerstvem vnitra a Policií ČR, která je nyní před podpisem. Dále byl projednán způsob spolupráce se zpravodajskými službami a v konečném stádiu přípravy jsou dohody s Archivem Ústavu pro studium totalitních režimů, Generálním ředitelstvím cel a společností LLCB. Jednání o vzájemné spolupráci s cílem uzavření dohod o této spolupráci nadále pokračují.

2.12. Věstník Úřadu a internetové stránky Úřadu

2.12.1. Věstník Úřadu

Úřad vydává, v souladu se zákonem, Věstník Úřadu jako periodickou tiskovinu, která vychází dvakrát ročně, v případě potřeby i vícekrát. V roce 2007 byla vydána dvě pravidelná čísla.

Obsahem Věstníku je především seznam certifikovaných technických prostředků podle zákona, dále seznam organizací, kterým bylo vydáno potvrzení podle zákona 148/1998 Sb., seznam organizací, kterým platnost potvrzení zanikla, a seznam podnikatelů, kterým bylo vydáno osvědčení podnikatele.

Ve Věstníku Úřadu jsou dále zveřejňovány informace jak z oblasti personální bezpečnosti, bezpečnostní způsobilosti, průmyslové bezpečnosti, administrativní bezpečnosti, fyzické bezpečnosti, tak i z oblasti bezpečnosti informačních nebo komunikačních systémů, případně z oblasti kryptografické ochrany. Dále jsou zveřejňovány metodické pokyny vydávané Úřadem, různé pokyny, návody a instrukce, žádosti a další informace určené odborné veřejnosti.

Věstník Úřadu není distribuován formou volného prodeje. Lze jej zakoupit pouze předplatitelskou formou (v současné době je registrováno cca 3.000 předplatitelů). Věstník je také možné objednat přímo na adrese Úřadu nebo v obchodním oddělení Tiskárny Ministerstva vnitra.

Obsah Věstníku Úřadu je zveřejňován na internetových stránkách Úřadu.

2.12.2. Internetové stránky Úřadu

Internetové stránky Úřadu (www.nbu.cz) jsou v provozu od roku 1999. Jsou na nich pravidelně zveřejňovány veškeré informace, které se týkají činnosti Úřadu a jeho hlavních úkolů. Členěny jsou na odborné a všeobecné informace, včetně aktualit, tiskových zpráv a elektronické podatelny. Všechny údaje jsou průběžně aktualizovány jednotlivými organizačními celky Úřadu podle jejich věcné příslušnosti.

Obsahem svých internetových stránek se Úřad snaží především reagovat na nejčastěji kladené dotazy tak, aby na nich jejich návštěvníci našli vše, co potřebují vědět o problematice utajovaných informací, bezpečnostní způsobilosti i o Úřadu samotném. Průběžně jsou nejvíce vyhledávány informace týkající se bezpečnostního řízení.

Na internetových stránkách Úřadu je zveřejňován přehled všech platných právních norem upravujících oblast ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, průběžně aktualizovaný o jejich novelizace. Internetové stránky také obsahují informace o ztrátě nebo ukončení platnosti certifikátů, o falešných certifikátech apod.

Na internetových stránkách Úřadu jsou dále zveřejňovány aktuální metodické pokyny a zpřístupněny jsou elektronické verze dotazníků a žádostí. Internetové stránky vždy obsahují rovněž poslední číslo Věstníku Úřadu.

V roce 2007 vykázaly internetové stránky více než 150.000 přístupů, což je více než 12.500 návštěv za měsíc.

2.13. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V roce 2007 nebyla Úřadu podána žádná žádost ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2007 nebyla poskytnuta žádná výhradní licence ani nebyla podána žádná stížnost podle § 16a zákona č. 106/1999 Sb.

2.14. Inspekce ředitele Úřadu

Inspekce ředitele Úřadu, jako samostatný organizační celek, byla zřízena s účinností od 1. března 2007. Jde o organizační celek, který je podřízen přímo řediteli Úřadu.

V hodnoceném období, resp. jeho části, byla činnost inspekce zaměřena na projednávání podaných stížností (3 případy), podnětů (1 případ), plnění úkolů Úřadu v oblasti boje proti korupci a v jednom případě se jednalo o inspekční kontrolu prováděnou na základě pokynu ředitele Úřadu.

3. Bezpečnostní, ekonomické a personální zabezpečení Úřadu

3.1. Ochrana utajovaných informací v Úřadu

Ochranu utajovaných informací, vnitřní a fyzickou bezpečnost Úřadu zajišťovalo v roce 2007 oddělení bezpečnostní, v jehož čele stál bezpečnostní ředitel Úřadu, který zodpovídal také za krizovou připravenost Úřadu.

Počátkem roku 2007 byl aktualizován projekt fyzické bezpečnosti Úřadu. V souvislosti s tím došlo ke změnám v oblasti ostrahy Úřadu, jejíž výkon byl

přenesen do působnosti ochranné služby Policie ČR. Byly posíleny technické prostředky a došlo ke změně některých režimových opatření upravených nově zpracovaným provozním řádem Úřadu. V průběhu roku pokračovaly také práce na krizovém plánu Úřadu.

3.1.1. Ochrana objektu Úřadu

V roce 2007 byly v Úřadu nasazovány, resp. rozšiřovány technické prostředky v souladu s požadavky vyplývajícími z vyhlášky č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, v závislosti na potřebách jednotlivých organizačních celků Úřadu.

3.1.2. Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrola byla, v souladu s Plánem kontrol na rok 2007, zaměřena na dodržování zásad při ochraně utajovaných informací ze strany zaměstnanců Úřadu. Kontrolní činnost byla prováděna v pracovní i mimopracovní době a byla průběžně vykonávána na všech pracovištích Úřadu; celkem bylo provedeno 5 kontrolních akcí.

Kontrolní činnost byla zaměřena zejména na:

- zabezpečení pracovišť při krátkodobé i dlouhodobé nepřítomnosti zaměstnance,
- klíčové hospodářství,
- zabezpečení výpočetní techniky,
- zabezpečení úschovných objektů a uzamykatelných schránek,
- dodržování pravidel administrativní bezpečnosti,
- manipulaci a uložení evidovaných razítek Úřadu,
- manipulaci se zbraněmi,
- neoprávněné vnášení nebezpečných předmětů.

Průběžně byla v roce 2007 rovněž prováděna kontrola opatření fyzické bezpečnosti, která jsou v Úřadu realizována. Byly zjištěny drobné nedostatky ve výkonu ostrahy Úřadu, které byly vždy neprodleně odstraněny po dohodě s funkcionáři ochranné služby Policie ČR.

3.1.3. Bezpečnostní řízení prováděná k zaměstnancům Úřadu

V roce 2007 bylo na základě bezpečnostního řízení realizovaného oddělením bezpečnostním vydáno 77 osvědčení fyzické osoby a 46 osvědčení fyzické osoby pro cizí moc.

3.2. Bezpečnostní archiv Úřadu

Od roku 2005 je v Úřadu zřízen bezpečnostní archiv. Ten dohlíží na výkon spisové služby, pravidelně provádí výběr archiválií ve skartačním řízení, a to i u dokumentů, u nichž dosud nebyl zrušen stupeň utajení. V roce 2007 byly provedeny čtyři archivní prohlídky a ve skartačním řízení bylo povoleno zničení cca 13 běžných metrů dokumentů. Archiv rovněž pečuje o utajované archiválie, které vede v základní evidenci Národního archivního dědictví. Neutajované archiválie vzniklé z činnosti Úřadu předává k trvalému uložení do Národního archivu. V roce 2007 bylo do této instituce postoupeno 0,5 běžného metru archiválií vzniklých z činnosti Úřadu v letech 1998 až 2003.

3.3. Ekonomické zabezpečení Úřadu

Úřad představuje samostatnou kapitolu státního rozpočtu „308“ od svého vzniku na základě zákona č. 148/1998 Sb. dne 1. listopadu 1998, kdy se také po ekonomické stránce vyčlenil ze struktur Ministerstva vnitra ČR. Po provozní stránce však mohl samostatně působit až od poloviny roku 2001, kdy došlo k přestěhování Úřadu do nového sídla.

V průběhu roku 2007 byly do rozpočtu naší kapitoly přiděleny finanční prostředky z veřejné pokladní správy ve výši 370 tis. Kč na výdaje spojené s výkonem předsednictví ČR v Radě EU. Jedná se o běžné výdaje, určené na jazykové a odborné vzdělávání, školení a semináře v zahraničí a pracovní cesty do institucí EU. Tyto prostředky byly čerpány ve výši 222,01 tis. Kč což je 60 % z celkového objemu těchto prostředků. Nevyužité prostředky ve výši 147 tis. Kč byly prostřednictvím rezervního fondu převedeny do roku 2008.

Příjmy nebyly v roce 2007 rozpočtovány, protože jsou plněny pouze nahodilými příjmy a celkem činily 935 tis. Kč.

Schválené rozpočtové výdaje na rok 2007 byly po navýšení rozpočtu ve výši 277 795 tis. Kč a byly vyčerpány ve výši 248 099 tis. Kč, což je 89,31 %. Největší objem běžných výdajů tvoří, jako každým rokem, mzdové výdaje a zákonem dané odvody, ty byly vyčerpány na 92,68 %. Běžné výdaje, zejména platby v oblasti energií, nezbytných služeb a nákupů k zajištění činnosti Úřadu činily 67 619 tis. Kč a byly čerpány na úrovni 83,20 %. Kapitálové výdaje v oblasti pořízení hmotného a nehmotného majetku byly čerpány na stejné úrovni, tj. 84,89 % z upraveného rozpočtu 18 062 tis. Kč.

Výzkum a vývoj byl v plném rozsahu dotován z prostředků státního rozpočtu ve výši 21 731 tis. Kč a vyčerpáno bylo 83,24 %, tj. 18 088 tis. Kč. V rámci uzavřených smluvních závazků s externími řešiteli bylo na účelové výzkumné projekty vyčerpáno 11 396 tis. Kč a v rámci institucionálních prostředků, které využívá Úřad pro potřeby vlastního výzkumu bylo vyčerpáno 6 692 tis. Kč. V souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně

některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů, byl v rámci veřejnosprávní kontroly prověřen 1 projekt s finanční dotací ve výši 1 575 tis. Kč.

Uspořené prostředky rozpočtu roku 2007 byly převedeny do rezervního fondu roku 2008 v celkové výši 20 818 tis. Kč z toho běžné výdaje činí 15 979 tis.Kč, kapitálové výdaje byly převedeny ve výši 1 671 tis. Kč a účelové prostředky pro vědu a výzkum ve výši 3 168 tis. Kč. Prostředky z rezervního fondu budou použity především na pokrytí neplánovaných výdajů, k dokončení některých služeb a k dokončení některých investičních akcí.

Veškeré prostředky určené na financování Úřadu, tedy plnění činností, vyplývajících ze zákona, procházely v souladu se zákonem o finanční kontrole předběžnou a průběžnou finanční kontrolou. U vybraných finančních operací byla průřezově provedena i kontrola následná.

3.4. Personální zabezpečení Úřadu

K 1. lednu 2007 bylo v Úřadu 310 systemizovaných pracovních míst. Na základě usnesení vlády č. 436 ze dne 25. dubna 2007 k návrhu na snižování počtu funkčních míst ve státní správě do roku 2010, a to nejméně o 3% ročně, byla v roce 2007 připravena systémová personální a organizační opatření, aby toto usnesení vlády bylo realizováno od 1. ledna 2008. V důsledku přijetí těchto opatření byl snížen počet pracovních míst o 9 a v Úřadu bylo k 1. lednu 2008 systemizováno 301 pracovních míst.

Úřad vyvíjí maximální úsilí, aby pracovní místa byla obsazena kvalifikovanými a schopnými zaměstnanci s odpovídající praxí, kteří zároveň splní požadavky bezpečnostního řízení. V oblasti informačních technologií a kryptologie se bohužel nedaří obsadit pracovní místa vhodnými specialisty, protože výběr těchto odborníků je omezen jejich úzkou specializací a zároveň možnostmi odměňování v systému odměňování pro státní správu, kde nelze konkurovat možnostem v komerční oblasti.

Koncem roku 2007 bylo v obsazeno 287 pracovních míst, v Úřadu pracovalo 139 žen a 148 mužů. Téměř 60 % zaměstnanců mělo vysokoškolské vzdělání, průměrný věk byl 41 let. Téměř polovina zaměstnanců se podílela na bezpečnostním řízení.

V Úřadu je průběžně realizován systém vzdělávání zaměstnanců, v poslední době je zaměřen zejména na vzdělávání vybraných zaměstnanců v souvislosti s přípravou ČR na předsednictví v Radě EU. V roce 2007 byla pozornost zaměřena také na jazykovou přípravu a složení jazykových zkoušek z anglického a francouzského jazyka. Téměř 100 zaměstnanců se průběžně účastnilo jazykových kurzů organizovaných Úřadem. U těch zaměstnanců, kde se předpokládá jejich aktivní účast na předsednictví ČR v Radě EU, je organizována intenzivní jazyková výuka i odborné vzdělávání v této souvislosti.

V roce 2007 pokračovalo manažerské vzdělávání vedoucích zaměstnanců zaměřené na efektní manažerskou komunikaci, prezentační dovednosti a vyjednávání. Manažerská školení byla účastníky hodnocena velmi kladně s optimálním přínosem do praxe.

Možnost vzdělávání zaměstnanců je jedním z motivačních prvků, které Úřad využívá.

Obsah

1. Úvod	2
2. Činnost Úřadu	2
2.1. Legislativní a právní činnost Úřadu	2
2.1.1. Vnější legislativní činnost	2
2.1.2. Vnitřní legislativní činnost	4
2.1.3. Právní činnost	4
2.2. Mezinárodní spolupráce Úřadu	5
2.2.1. Mezinárodní smlouvy	5
2.2.1.1. <i>Hodnocení sjednávání smluv o ochraně utajovaných informací za rok 2007</i>	6
2.2.1.2. <i>Ostatní smlouvy o ochraně utajovaných informací</i>	8
2.2.1.3. <i>Výhled na rok 2008</i>	8
2.2.2. Aktivity vyplývající z členství ČR v NATO a EU	9
2.3. Personální bezpečnost	9
2.3.1. Statistické přehledy	10
2.3.2. Analýza důvodů nevydání osvědčení fyzické osoby	11
2.3.3. Personální projekt	11
2.4. Bezpečnostní způsobilost	12
2.4.1. Statistické přehledy	13
2.4.2. Analýza důvodů nevydání dokladu	13
2.5. Průmyslová bezpečnost	14
2.5.1. Bezpečnostní řízení o žádosti podnikatele	14
2.5.2. Statistické přehledy	15
2.5.3. Analýza důvodů nevydání osvědčení podnikatele	15
2.6. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů a krypto- grafická ochrana	15

2.6.1. Certifikační a akreditační činnost	16
2.6.1.1. <i>Certifikace a akreditace informačních systémů</i>	16
2.6.1.2. <i>Certifikace kryptografických prostředků</i>	17
2.6.1.3. <i>Certifikace kryptografických pracovišť</i>	18
2.6.1.4. <i>Certifikace stínicích komor</i>	18
2.6.2. Další odborná činnost	18
2.6.2.1. <i>Měření kompromitujícího vyzařování (TEMPEST)</i>	18
2.6.2.2. <i>Schvalování projektů bezpečnosti komunikačních systémů</i>	19
2.6.2.3. <i>Školení pracovníků kryptografické ochrany a zkoušky odborné způsobilosti</i>	20
2.6.3. Problémové oblasti bezpečnosti informačních systémů a kryptografické ochrany	20
2.7. Administrativní a fyzická bezpečnost, ústřední registr	20
2.7.1. Administrativní bezpečnost	20
2.7.1.1. <i>Problémové oblasti administrativní bezpečnosti</i>	21
2.7.2. Fyzická bezpečnost	21
2.7.2.1. <i>Statistické přehledy</i>	21
2.7.3. Ústřední registr	23
2.8. Opravné prostředky	23
2.8.1. Statistické přehledy	24
2.8.2. Hodnocení rozhodovací praxe Úřadu v roce 2006	25
2.9. Výzkumná a vývojová činnost Úřadu	25
2.9.1. Cíle a organizace výzkumu a vývoje	25
2.9.2. Vlastní výzkum a vývoj v Úřadu	26
2.10. Výkon státního dozoru	26
2.10.1. Kontroly provedené v roce 2007	26
2.10.2. Poznatky získané při výkonu státního dozoru	29
2.11. Metodická činnost Úřadu	31

2.11.1. Metodická činnost v oblasti bezpečnostního řízení	32
2.12. Věstník Úřadu a internetové stránky Úřadu	33
2.12.1. Věstník Úřadu	33
2.12.2. Internetové stránky Úřadu	33
2.13. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	34
2.14. Inspekce ředitele Úřadu	34
3. Bezpečnostní, ekonomické a personální zabezpečení Úřadu	34
3.1. Ochrana utajovaných informací v Úřadu	34
3.1.1. Ochrana objektu Úřadu	35
3.1.2. Vnitřní kontrola	35
3.1.3. Bezpečnostní řízení prováděná k zaměstnancům Úřadu	35
3.2. Bezpečnostní archiv Úřadu	36
3.3. Ekonomické zabezpečení Úřadu	36
3.4. Personální zabezpečení Úřadu	37